

Sprawozdanie z działalności merytorycznej Instytucji Kultury Ars Cameralis Silesiae Superioris za rok 2014

1) Organizacja XXIII edycji Górnośląskiego Festiwalu Sztuki

Kameralnej - Ars Cameralis (7-23 listopada)

W dniach 7-23 listopada 2014 roku odbyła się XXIII edycja Festiwalu Ars Cameralis. Festiwal, który od wielu lat funkcjonuje na mapie Województwa Śląskiego jako interdyscyplinarne święto sztuki. Festiwal odbywał się tradycyjnie w kilku miastach i ośrodkach miejskich Województwa Śląskiego (Katowice, Bielsko-Biała, Częstochowa, Bytom, Mikołów, Sosnowiec). Trzydzieści dziewięć artystycznych imprez z dziedziny muzyki (21), literatury (6), filmu (7) oraz sztuk plastycznych (2), przyciągnęło w listopadowe wieczory ponad dziesięć tysięcy widzów, którzy przyjeżdżali na poszczególne artystyczne wydarzenia nie tylko z terenów Górnego Śląska, ale także z wielu innych miast Polski.

XXIII edycja Festiwalu Ars Cameralis, przygotowana i zaprojektowana została przez organizatorów jako prezentacja możliwie jak najszerszego spektrum istotnych zjawisk artystycznych, stanowiła odbicie nowych trendów dominujących w sztuce oraz konfrontację tych zjawisk z dorobkiem klasycznych już uznanych i legendarnych twórców, których wpływ na współczesnych artystów pozostaje ogromny.

Jak co roku w festiwalowym programie odnaleźć można było artystów zarówno pochodzących z Górnego Śląska, twórców ogólnopolskich jak i znakomite postaci tworzące kulturę światową. Idea łączenia różnorodnych wydarzeń oraz wypowiedzi, często krańcowo odmiennych artystycznych osobowości, w spójną artystyczną narrację, prześwieca organizatorom listopadowego wydarzenia od wielu lat. Wyważone proporcje pomiędzy tym co klasyczne, a tym co nowatorskie, alternatywne i kontrkulturowe stały się znakiem rozpoznawczym Festiwalu Ars Cameralis przyciągającego miłośników sztuki z różnych pokoleń i środowisk.

XXIII edycja Festiwalu Ars Cameralis pomyślana została jako festiwal artystycznych legend, które zderzone zostały z młodymi artystami, czerpiącymi garściami z dorobku poprzedników. Festiwal rozpoczął się od koncertu legendarnej brytyjskiej pieśniarki, która stała się inspiracją dla całego pokolenia współczesnych songwriterów. Koncert **Vashti Bunyan** odbył się w Sali Kameralnej NOSPR-u w Katowicach i będąc pierwszym występem artystki w Polsce, stanowił wielkie wydarzenie muzyczne w skali całego kraju. Vashti Bunyan potwierdziła swym występem niezwykłą klasę oraz wysoką rangę oraz pozycję zajmowaną w muzycznej światowej hierarchii.

W Sosnowcu na inaugurację Festiwalu, porywająco zaśpiewała nowa ikona muzyki afrykańskiej **Fatoumata Diawara** pochodząca z Mali, afrykańskiego kraju leżącego w północno-zachodniej Afryce. W jej twórczości pobrzmiewa tradycyjna muzyka z regionu Wassoulou, gatunek który określany jest jednym z najważniejszych protoplastów bluesa. Z kolei pochodzący z Australii znakomity **Hugo Race**, dawny bliski muzyczny kompan Nicka Cave'a zaśpiewał, na finał Festiwalu, swym zniszczonym i zbolałym głosem przejmujące ballady w katowickim Klubie Prokultura.

Jak co roku, Festiwal Ars Cameralis otwierał się także ochoczo na to, co nowe, świeże, wciąż do końca nie rozpoznane. Koncert wschodzącej gwiazdy muzyki alternatywnej **tUnE-yArDs** okazał się spektaklem którym pokierowała niesamowita, szalona **Merill Garbus**. Krytycy określają ją często mianem „kobiety-orkiestry”. Istotnie, ta grająca na niezliczonej ilości instrumentów artystka, obdarzona jest dodatkowo głosem stworzonym do wokalnych eksperymentów. Z owego potencjału liderka tUnE-yArDs ochoczo korzysta, zwłaszcza podczas koncertów. Nie obyło się także bez koncertów mniej znanych, ale intrygujących zespołów, jak niemieckiego **The/Das**, brytyjskich nowatorów muzyki jazzowej **GoGo Pinguins**, indie-rockowego, hipnotycznego **Breton**, **dj'ów sceny berlińskiej** oraz polskiego jazzowo-post-rockowego zespołu **Jazzpospolita**.

Po raz pierwszy w programie festiwalu pojawił się enigmatyczny muzyczny cykl – zatytułowany przez organizatorów: **Kameralnie**. Polegał na tym, iż w 4 miastach Województwa Śląskiego w bardzo kameralnych przestrzeniach (m.in. zakład fryzjerski, pracownia artystyczna) odbyły się 5 koncertów młodych śląskich wykonawców.

Niezwykle mocno swą obecność podczas festiwalowych dni zaznaczyła także literatura. Podczas trzydziestu dziewięciu festiwalowych wydarzeń pojawiły się „duchy” wielkich postaci literatury - **William S. Burroughsa** oraz **Mirona Białoszewskiego**. „Wędrowki kameralnego języka” – pod takim tytułem przebiegał słowno-muzyczny wieczór poświęcony w całości Mironowi Białoszewskiemu. W pasjonującej dyskusji dotyczącej wpływu Białoszewskiego na współczesną literaturę polską udział wzięli **Tadeusz Sobolewski**, **Maciej Byliniak**, **Adam Poprawa** oraz **Anna Kałuża**. Istotnym urozmaiceniem spotkania stały się trzy wydarzenia muzyczne oparte na oryginalnych tekstach Białoszewskiego wyrastające z fascynacji jego literaturą. **Marcin Staniszewski** zinterpretował muzycznie słynne „Chamowo”, **Asi Mina** stworzyła słuchowisko muzyczne „Biało”, a duet **Mikrokolektyw** zaprezentował porywający jazzowy koncert zainspirowany twórczością pisarza, podczas którego w muzykę wkomponowano głos Mirona Białoszewskiego.

W Klubie Prokultura odbyła się dwudziesta pierwsza edycja **Zbiegu Poetyckiego NaDziko** – imprezy niemal już legendarnej, cieszącej się od ponad dwudziestu lat wielkim powodzeniem śląskiej publiczności. Tradycyjnie w ramach Zbiegu wystąpili znakomici poeci zarówno zagraniczni jak i polscy, w tym roku swe wiersze przeczytali: **Mark Ford** (Anglia), **Piotr Gwiazda** (USA), **Andrzej Niewiadomski**, **Adam Zdrodowski**, **Małgorzata Lebda**, oraz jak co roku, Trupa Poetycka NaDziko w składzie **Wojciech Brzoska**, **Radosław Kobierski**, **Bartłomiej Majzel**, **Maciej Melecki** oraz **Krzysztof Siwczyk**. Zbiegowi

towarzyszył koncert formacji **Dub Spencer & Trance Hill**, która wystąpiła z projektem **Burroughs In Dub**. To porywające wydarzenie muzyczne (w energetyczną dubową muzykę, szwajcarscy artyści wplatali głos Williama S. Burroughsa) stanowiło jednocześnie rozpoczęcie, istotnego dla XXIII edycji Festiwalu Ars Cameralis, cyklu „**Lunch z Burroughsem**” – bloku imprez literackich, muzycznych i filmowych poświęconych jednemu z najwybitniejszych pisarzy i twórców kultury XX wieku.

W jego ramach odbyła się także dyskusja połączona z promocją książki autorstwa Rafała Księżyka „23 cięcia dla Williama Burroughsa” – stanowiącą pierwszą w języku polskim monografię Williama S. Burroughsa. Udział w niej wzięli **Rafał Księżyk, Tadeusz Sławek, Mateusz Janiszewski** oraz **Adam Zdrodowski**. Tego samego dnia odbył się także koncert duetu **Babie Lato**, który powstał z inspiracji książką Burroughsa „Zachodnia kraina”. Z kolei **Tadeusz Sławek** wraz z **Bogdanem Mizerskim** przedstawili *Esej na głos i kontrabas „Droga wyjścia – droga wejścia. Nocne Miasto. Życie i śmierć Williama Burroughsa*. W dniach 17 i 18 listopada śląska publiczność mogła uczestniczyć także w **Przeglądzie Filmów**, których wspólnym mianownikiem była postać pisarza („**Burroughs: The Movie**”, „**Beat**”, „**Nagi Lunch**”).

W ramach XXIII edycji Festiwalu Ars Cameralis odbyły się także dwa wernisaże ważnych wystaw artystycznych. Z okazji XX-lecia powołania Instytucji Kultury Ars Cameralis Silesiae Superioris zorganizowaliśmy wystawę rocznicową zatytułowaną „**Per Ars Ad Astra**” (swe prace dedykowane Ars Cameralis przygotowali m.in. **Marek Kuś, Wojciech Kucharczyk, Andrzej Tobis, Marian Oslisło** czy też **Sławomir Rumiak**). Miłośników sztuki zaprosiliśmy także do legendarnej pracowni, kuźni niezliczonej ilości wielkich artystycznych osobowości, **Kowalni**. Owa słynna pracownia prowadzona przed **Grzegorzem Kowalskim** „wychowała” tak znakomitych artystów jak **Monika Zielińska, Artur Żmijewski, Paweł Althamer** czy **Katarzyna Górna**. W ramach festiwalowej wystawy zaprezentowaliśmy bogaty dorobek tego legendarnego, kulturotwórczego miejsca.

W Bytomiu w arcyciekawej przestrzeni Teatru Tańca i Ruchu Rozbark odbyły się dwa spektakle Słowackiego Teatru Tańca. **Petra Formanowa** zaprezentowała spektakl „Objects of reaserch”, a **Zdenka Brungot Svitekova** przedstawiła performance „chiens naufrages”. Spotkaniom towarzyszyły warsztaty, które obie reżyserki poprowadziły dla młodych adeptów teatru.

Festiwal Ars Cameralis 2014 podkreślił dobitnie swe kameralne korzenie oraz przyświecającą mu subtelną ideę intymnego spotkania ze sztuką, z artystą, a także odwracając nieco sytuację - z widzem, z słuchaczem, z odbiorcą. Organizatorzy kładąc akcent na prezentacje znakomitych, lecz ryzykownych zjawisk oraz ich twórców, niejednokrotnie nieznanymi szerzej dotychczas w Polsce, udostępnili śląskiej publiczności nowe możliwości poszerzania horyzontów, poznawania wybitnych i ciekawych twórców, którzy pozwalają wyrobić sobie całkiem nowe spojrzenie na współczesny świat.

XXIII edycja festiwalowego święta sztuki zakończyła się w jednogłośnie niemal opinii krytyków, publiczności oraz występujących artystów, wielkim sukcesem zarówno frekwencyjnym (łącznie ponad 10 tysięcy widzów), organizacyjnym, jak i artystycznym,

utrwalając, tym samym, swą pozycję jednego z czołowych festiwalowych wydarzeń kulturalnych w Polsce.

2) Organizacja interdyscyplinarnego wydarzenia w Walcowni Cynku w Katowicach w ramach Industriady 2014

Instytucja Kultury Ars Cameralis została zaproszona do realizacji programu artystycznego w Walcowni Cynku w Katowicach – Szopienicach, który odbył się dnia 14 czerwca w ramach Industriady 2014.

Już po raz drugi mieliśmy okazję zagościć w przestrzeni starej Walcowni. Od momentu zakończenia zeszłorocznego projektu, odbywającego się również w ramach Industriady, w przestrzeni tej nastąpiły imponujące zmiany dotyczące nie tylko stanu budynku Walcowni, ale także jej funkcjonowania w przyszłości. Mieliśmy okazję zobaczyć, w jaki sposób Walcownia powoli wraca do dawnego blasku. Jak jej „serce zaczyna znów z wolna bić...”. Postanowiliśmy stworzyć projekt, który z jednej strony odwoływać się miał do historii i kontekstu tego miejsca, z drugiej upamiętnił tę przestrzeń jako miejsce pracy, symbol regionalnego dziedzictwa i niejako w nowej formie przywrócił je do świadomości mieszkańców Śląska.

Szukamy dźwięków przeszłości, odnajdujemy echa przeszłości.... – niniejsze hasło, myśl przewodnia stało się podwaliną naszej koncepcji.

W odniesieniu do niej, a także wykorzystując ocalałą bogatą architekturę i fascynujące wnętrza starej Walcowni, twórcy związani z Akademią Sztuk Pięknych w Katowicach na nasze zaproszenie stworzyli wystawę zatytułowaną „Miejsce na oddech”, złożoną z kilku niezwykle prac, które w niekonwencjonalny sposób, za pomocą aranżacji świetlnych, projekcji multimedialnych i instalacji artystycznych, animowały industrialną przestrzeń Walcowni. Tematy podejmowane przez artystów oscylowały, między innymi, wokół refleksji nad poszukiwaniem przestrzeni alternatywnej i procesem odradzania, iluminacji, a także widzenia Śląska przez pryzmat urzędzeń, czy też próby wychodzenia z ciemności i łagodnego przebudzenia w światłości. W bezpośredni sposób idee te nawiązywały dodatkowo do kontekstu przestrzeni Walcowni. Instalacje artystyczne, będąc swobodnym komentarzem na temat otaczających nas zjawisk, dzięki artystycznym gestom oddały jednocześnie specyfikę i

ps

pamięć tego miejsca.

Atmosfera pracy, jaką można wciąż poczuć w tej przestrzeni, zainspirowała z kolei twórców związanych z Biurem Dźwięku Katowice. Eksperymenty muzyczne, sesje i mini koncerty zaproponowane przez usytuowanych wśród starych maszyn Walcowni muzyków odwoływały się do specyfiki i charakteru pracy zespołowej w przestrzeni industrialnej, pracy na stanowiskach, przy taśmie. Melodie, dźwięki i odgłosy, jakie powstały podczas tych działań były nie tylko próbą zapanowania nad dźwiękiem w warunkach przemysłowych, ale także artystyczną dedykacją dla industrialnych brzmień i odgłosów wykonywanych niegdyś w tym miejscu, ich swoistą transpozycją z przeszłości w teraźniejszość.

W przemysłowy i dźwiękowy kontekst starej Walcowni wpisane zostały również warsztaty artystyczne dla dzieci przygotowane i prowadzone przez grupę Imaginarium. Przedmioty, które najmłodszy uczestnicy mogli stworzyć w tym dniu w Walcowni łączyły w sobie cechy zarówno instrumentu, jak i zabawki. Jednocześnie każdy z nich – Rurobot – zaklinacz żywiołów, Perpetum Mobilek czy niezwykle w wyrazie koszulki zostały wykonane w oparciu o detale, które można znaleźć w Walcowni. Śrubki, wahadełka, lasery, przyciski, tryby, tarcze i dźwignie wypełniły kolorowe prace jako motyw przewodnie dziecięcych kreacji.

Artystycznym wydarzeniom/akcentom przygotowanej prezentacji towarzyszył program edukacyjny, skupiający się na historii huty i budynku Walcowni. Wraz z byłymi pracownikami huty zrzeszonymi w Stowarzyszeniu Na Rzecz Powstania Muzeum Huty Cynku, wszyscy uczestnicy mogli zwiedzić tego dnia halę Walcowni, zobaczyć pracę wybranych maszyn, posłuchać fascynujących opowieści przewodników, w których wcielili się byli pracownicy Walcowni. dopełnieniem tych relacji była ekspozycja, na którą złożyły się wielkoformatowe wydruki starych fotografii, dokumentów i innych pamiątek gromadzonych przez członków stowarzyszenia, a także filmy dokumentujące historię Walcowni.

Wydarzenia przygotowane przez Instytucję Ars Cameralis promowane były poprzez billboardy, spoty radiowe i rozmowy emitowane w Radio eM oraz Antyradio, a także plakaty, ulotki i portal społecznościowy facebook. W dniu Industriady wszyscy zwiedzający otrzymywali również przypinki z logotypem, jaki wypracowany został dla niniejszego projektu, a który pojawiał się we wszystkich drukach i reklamach wydarzeń.

Walcownię odwiedziło w tym dniu ok. 1200 osób. Projekt organizowany był we współpracy z Walcownią Cynku w Katowicach – Szopienicach, partnerami projektu była Instytucja Kultury „Katowice – Miasto Ogrodów” oraz Grupa eM Media. Patronat medialny objęła Ultramarina.

mu

3) Inne wydarzenia i przedsięwzięcia zorganizowane przez Instytucję Ars Cameralis w roku 2014

1. Współrealizacja 4 odcinków materiału filmowego przedstawiającego wybrane elementy Szlaku Zabytku Techniki.
2. Stworzenie i zaprojektowanie przestrzeni artystycznej pn. Strefa Refleksji - w ramach Festiwalu Tauron Nowa Muzyka (22/23 sierpnia)
  - a) zaprojektowanie wnętrza pomieszczenia;
  - b) stworzenie programu działań i realizacja części artystycznej – panele, dyskusje, spotkania;
  - c) aranżacja niestandardowej czytelnicy książek;
3. Prezentacja dorobku wydawniczego podczas Targów Książki w Krakowie (23-26 października).
  - a) instalacja i obsługa arscameralisowego stoiska;
  - b) zaprojektowanie wizualnej strony prezentacji;
  - c) obsługa stoiska z książkowymi wydawnictwami połączona z promocją XXIII edycji Festiwalu Ars Cameralis;

4) Publikacje

- Publikacja „Les Migrations de Carole Beznaken/Wędrówki Carole Benazaken”, która została wydana przez Instytucję Kultury Ars Cameralis we współpracy z wydawnictwem Dilecta z Paryża oraz Muzeum Sztuk Pięknych Nancy.

5) Zestawienie wszystkich wydarzeń zorganizowanych w roku 2014

	Muzyka	Film	Sztuka	Literatura Spotkanie Wykłady	Teatr	Warsztaty
Ogółem	22	8	3	8	2	2
Festiwal Ars Cameralis	21	7	2	6	2	1
Inne	1	1	1	2	0	1

Wydarzenia w ramach festiwalu Ars Cameralis w roku 2014 miały miejsce w następujących miastach:

Katowice, Częstochowa, Bielsko-Biała, Bytom, Sosnowiec oraz Mikołów

Główni patroni medialni:

Polskie Radio Trójka i Dwójka, Polskie Radio Katowice, Gazeta Wyborcza, Ultramarina, Onet.pl.

Partnerzy :

Jasne, że Częstochowa

Miasto Katowice

Miasto Sosnowiec

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa

Instytut Książki

Fundacja ProHelvetia

Ministerstwo Kultury Republiki Słowackiej

Współorganizatorzy Festiwalu Ars Cameralis:

Akademia Sztuk Pięknych w Katowicach, BAFTA, Biblioteka Miejska im. W Biegańskiego w Częstochowie, Biblioteka Śląska w Katowicach, British Council, Bytomski Teatr Tańca i Ruchu Rozbark, Centrum Promocji Młodych w Częstochowie, Dom Oświatowy Biblioteki Śląskiej w Katowicach, Filharmonia Częstochowska im. Bronisława Hubermana, Galeria ASP Rondo Sztuki w Katowicach, Galeria Sztuki Współczesnej w Katowicach, Gryfnie, Instytucja Filmowa Silesia Film w Katowicach, Instytut Mikołowski im. Rafała Wojaczka, Jazz Club Hipnoza w Katowicach, Kinoteatr Rialto w Katowicach, Klub Prokultura w Katowicach, Klub Stacja Katowice, Klubokawiarnia Aquarium w Katowicach, Narodowa Orkiestra Symfoniczna Polskiego Radia w Katowicach, Zespół Szkół Muzycznych im. Jana Kiepury w Sosnowcu.

INSTYTUCJA KULTURY

Ars Cameralis Silesiae Superioris
Górnośląski Festiwal Sztuki Kameralnej
40-036 Katowice, ul. Ligonia 7

Ars Cameralis Silesiae Superioris

DYREKTOR

Marek Zieliński